



## Stark efterfrågan driver världsmarknaderna

- Världsmarknadspriserna på spannmål väntas minska något i reala termer de kommande tio åren, i takt med att produktionen svarar på den senaste tidens mycket höga priser. Samtidigt väntas priset på kött, fisk och biobränsle öka.
- För mejeriprodukter pekar prognosen visserligen på en markant ökning av den globala efterfrågan, men också på en motsvarande ökning av produktionen. Priserna på världsmarknaden tros därför ligga kvar ungefär på dagens nivå i reala termer.
- Den globala produktionen av jordbruksprodukter ökar i långsammare takt än tidigare. I en del stora u-länder som satsat på jordbruket väntas dock produktionen öka snabbt, i takt med att dessa länder närmar sig den grad av produktivitet som redan gäller i i-länderna.

### Världsmarknadspriset: billigare spannmål och dyrare kött

Priserna på världsmarknaden är högre idag än de varit under en stor del av 00-talet. Under de närmaste åren väntas spannmålspriserna sjunka, i takt med att utbudet ökar som en respons på de höga priserna som rått på senare år. Samtidigt väntas köttpriserna ligga kvar på höga nivåer jämfört med vad som gällde under större delen av 00-talet. Priserna tros alltså utvecklas åt olika håll.<sup>1</sup>

Även på lite längre sikt – tio år – så räknar organisationerna med att priserna på kött och fisk kommer att öka, samtidigt som priset på spannmål och oljeväxter kommer att ligga kvar i stort sett oförändrat. Detta gäller om man räknar bort inflationen.

Rapporten varnar för att det kan bli fler pristoppar och -dalar de kommande åren. Lagren i flera länder är ganska låga, vilket gör att det inte finns någon omfattande buffert om förutsättningarna ändras. Exempelvis skulle en ny torka motsvarande den i USA förra året kunna leda till en ökning av spannmålspriserna med 15-20 procent.

### Förutsättningarna för jordbruket har förändrats

OECD och FAO menar att förutsättningarna för jordbruket har förändrats på ett bestående sätt. Det går inte längre att räkna med att en stadig teknologisk utveckling ska leda till en lika stadig ökning av produktionen, eller att produktionen kan förlita sig på låga priser på olja och energi. Tvärtom är det en stark efterfrågan som driver marknaderna.

Produktionen reagerar när priserna förändras. Höga priser leder till ökad produktion och tvärtom. På senare tid har dock inte produktionen ökat tillräckligt mycket för att pressa

---

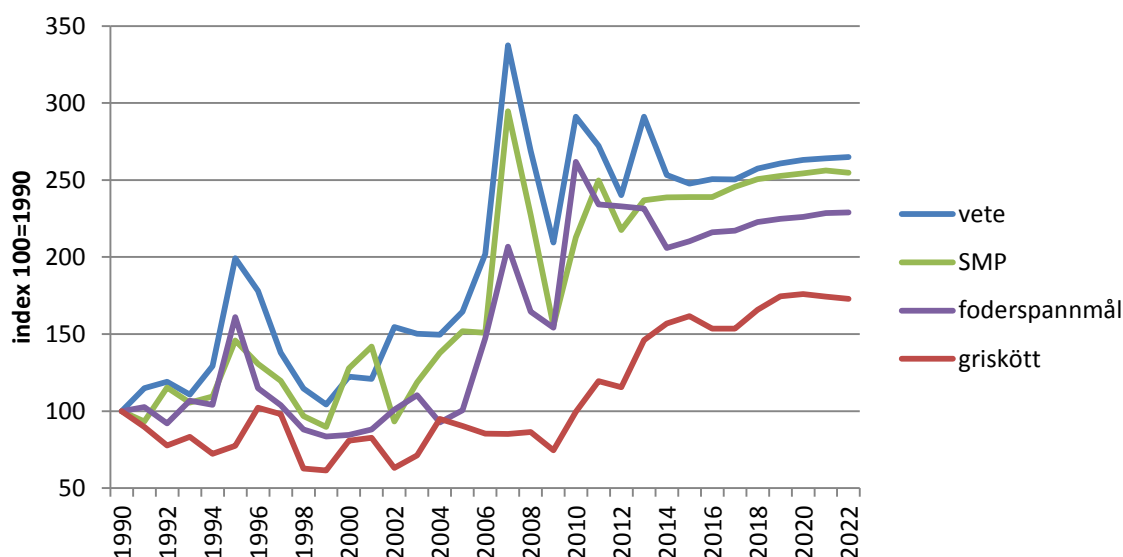
<sup>1</sup> Alla prognoser i texten är hämtade från OECD-FAO Agricultural Outlook 2013-2022.



tillbaka priserna till de nivåer som gällde år 2007 (det vill säga innan de senaste årens kraftiga svängningar började). Det beror delvis på dåligt väder i områden som är särskilt viktiga för den globala produktionen, men också på att det börjar bli ont om mark som kan tas i produktion samtidigt som avkastningen per hektar eller per djur inte kan öka hur mycket som helst. OECD och FAO räknar med att produktionen i nästan alla regioner kommer att reagera allt trögare på höga priser.

Det är de här begränsningarna som är förklaringen till att priserna ligger betydligt högre nu än för tio år sedan. Organisationerna tror också att om prognoserna slår fel så är det troligare att priserna stiger mer än väntat snarare än mindre. Frågan är alltså inte längre om priserna kommer att öka, utan när och med hur mycket.

Ett sätt att illustrera utvecklingen är att visa hur priserna utvecklats under en längre period än den som omfattas av OECD:s och FAO:s rapport.



Källa: OECD/FAO, outlook-databasen samt outlook-rapporten 2013 (nominella priser)

### Figur 1. Prisindex på lång sikt för vissa produkter, 1990-2022

Som framgår av figuren ovan var priserna jämförelsevis låga under hela 1990-talet och en bit in på 00-talet. Omkring år 2007 inleddes en period med prisfluktuationer och en underliggande, kraftig ökning av priserna. Prognoserna tyder på att de kommer att ligga kvar omkring dessa högre nivåer snarare än att sjunka tillbaka till de som gällde för tio år sedan.

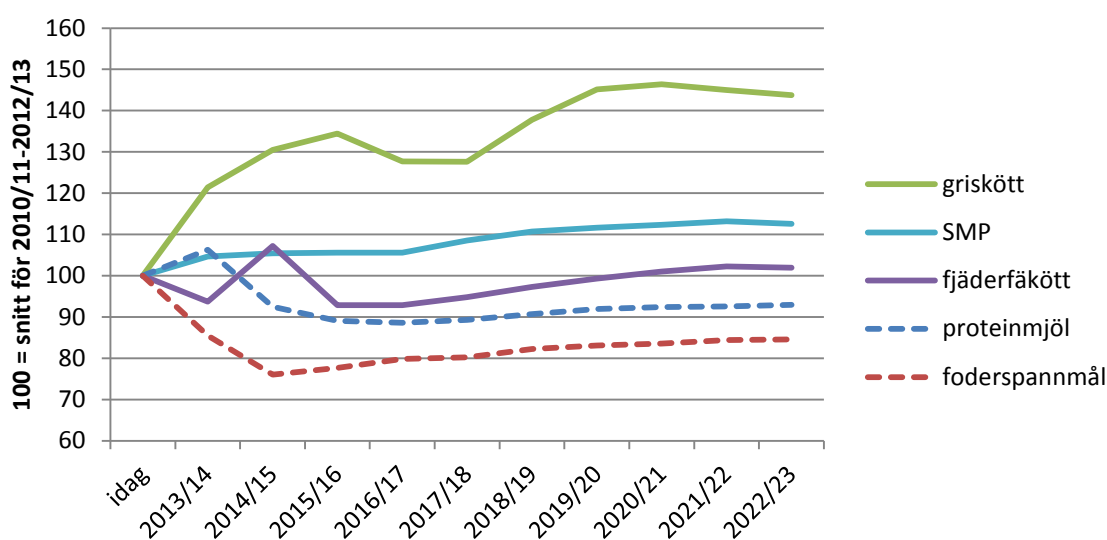
### Höga priser betyder inte automatiskt bättre lönsamhet

I allmänna termer ser prognosen alltså god ut för jordbruket: höga priser skulle kunna leda till bättre lönsamhet. Man bör dock komma ihåg att priserna bara är den ena sidan av ekvationen. För att få en uppfattning om hur jordbrukets lönsamhet kan påverkas måste man också ta hänsyn till kostnaderna för insatsvaror.



Det är därför särskilt intressant att se att OECD och FAO nu tror att köttpriserna kommer att öka mer än priserna på viktiga foderråvaror som foderspannmål och proteinmjöl, i alla fall under de närmsta åren. Med andra ord verkar det troligt att höga priser på kött kan sammanfalla med förhållandevis billigt foder, vilket gynnar köttproducenterna.

Figuren nedan visar (streckade linjer) den väntade utvecklingen för världsmarknadspriset på foderspannmål och proteinmjöl, samt väntade EU-priser för kött av gris, nöt och fjäderfä.



Källa: OECD/FAO, outlook-rapporten 2013 (nominella priser)

### Figur 1. Prisindex för vissa foderingsredienser och köttslag t.o.m. 2022/23

Framför allt för nöt- och griskött räknar OECD och FAO med en stark utveckling av priserna på världsmarknaden; på bara några år kan de öka med mer än 30 procent, och sett till hela tioårsperioden räknar organisationerna med att priserna fortsätter uppåt. Samtidigt faller priset på foderspannmål i början av perioden, för att sedan långsamt öka igen.

Samtidigt som fodret kan bli billigare så kan andra insatsvaror komma att bli dyrare. En indikator på detta är oljepriset. Outlook-rapporten utgår från att priset på råolja kommer att öka med omkring 40 procent under perioden, från 100 dollar/fat till 140 dollar/fat. Detta är alltså en betydligt kraftigare prisökning än för de flesta produkterna i prognosen.

För spannmålsodlarnas del tyder prognosen på kärvare tider jämfört med de senaste åren. Om prognosen för oljepriset slår in torde det innebära att kostnaderna för bland annat drivmedel och konstgödsel ökar, samtidigt som världsmarknadspriserna på vete i nominella termer sjunker med drygt tio procent från dagens nivå de kommande tio åren. Som vi såg ovan räknar OECD och FAO även med en ganska svag utveckling av priserna på annan spannmål.

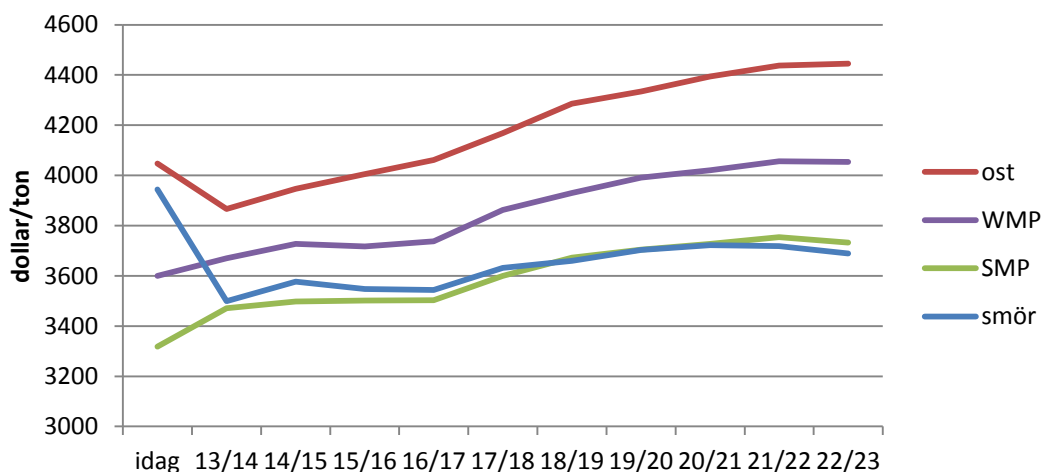


## Hur går det för mjölken?

I Sverige står mjölkproduktionen ensam för drygt 20 procent av jordbrukets totala produktionsvärde. Vi går därför här igenom prognoserna för mejerisektorn mer i detalj.

Globalt sett väntas efterfrågan öka kraftigt. I Asien och Nordafrika liknar befolkningens kostvanor allt mer västvärldens, så det är både en ökning per capita och en total ökning av befolkningen som driver marknaden. I västvärlden är efterfrågan på mejeriprodukter mer mättad, även om konsumtionen av ost väntas öka i USA.

Den globalt sett starka efterfrågan väntas dock inte slå igenom i högre världsmarknadspriser, i alla fall inte om man räknar bort inflationen. Det beror på att även produktionen tros öka kraftigt. Indien väntas under perioden passera EU som världens största producent, och kraftiga ökningarna väntas också i bland annat Kina, Pakistan och Turkiet.



Källa: OECD/FAO, outlook-rapporten 2013 (nominella priser)

### Figur 2. Världsmarknadspriser för mejeriprodukter t.o.m. 2022/23, dollar/ton

Som framgår av figuren väntas till exempel världsmarknadspriset på ost öka från drygt 4 000 dollar/ton till 4 400 dollar/ton – en ökning med bara tio procent på tio år.<sup>2</sup> Prognosen tyder alltså på en betydligt svagare utveckling för mjölkprodukter än för kött.

Om den här prognosen slår in kan svenska mjölkproducenter alltså inte hoppas på att den starka efterfrågan på mjölkprodukter ska leda till en mer gynnsam marknad.

När det gäller den globala handeln med mejeriprodukter förutspår rapporten inte några större omsvängningar. Det är dock värt att notera att USA väntas ta marknadsandelar för samtliga grupper av mejeriprodukter, med god hjälp av en svag valuta jämfört med konkurrenterna.

<sup>2</sup> ”Världsmarknadspriset” på ost är priset på cheddar som exporteras från Oceanien.



Den globala exporten väntas öka med omkring två procent om året. Den största delen av ökningen tros komma från USA, EU, Nya Zeeland, Australien och Argentina. EU tros tappa marknadsandelar för ost till USA och Nya Zeeland, även om man behåller sin position som världens största exportör. Å andra sidan tros EU förstärka sin position som exportör av skummjörkspulver.

### Prognosen kan mycket väl slå fel

Prognoserna i Outlook-rapporten bygger på antaganden om bland annat oförändrad politik och ”normalt” väder. Där finns också antaganden om inflation, valutakurser, oljepriser och folkökning. Om dessa antaganden inte slår in så kan resultatet bli ett annat. Om till exempel den ekonomiska utvecklingen i länder som Kina och Indien blir sämre än väntat så skulle den globala efterfrågan dämpas och priserna likaså.

Politiska åtgärder kan också ha stor effekt på utfallet. Beslut om stöd eller inte till biobränsle kan till exempel inverka på spannmålspriserna, och i förlängningen på priset på andra jordbruksprodukter också.

Alla priser i rapporten är uttryckta i dollar. Det betyder att ändringar i växelkursen kan medföra att utfallet blir annorlunda för euro-området eller Sverige.

### Kontaktperson

Katarina Johansson, 036-15 50 16

Eva Jirskog, 036-15 51 11